

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudcem Mgr. Kamilem Tojnerem v právní věci

žalobce: Z. T.,
bytem ,

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení,
se sídlem Křížová 25, Praha 5,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 12. 2016, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 12. 2016, č. j. X, se v části o sirotčích důchodech odmítá.
- II. Rozhodnutí žalované ze dne 19. 12. 2016, č. j. X, a rozhodnutí č. IV ze dne 1. 4. 2016, č.j. X, se obě v části o vdoveckém důchodu **zrušují** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění :

1. Žalobce se domáhá zrušení rozhodnutí žalované, kterým byly zamítnuty jeho námitky proti rozhodnutí č. IV, č.j. X ze dne 1. 4. 2016 o zamítnutí žádosti žalobce o jiný výpočet vdoveckého a sirotčích důchodů z důvodu nesplnění podmínek dle § 56 odst. 1 písm. d) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen zákon o důchodovém pojištění). Žalobce má za to, že nemělo být posupováno jako u starobního důchodu, neboť pozůstalostní důchod si účastník nemůže promýšlet. Žalobce důvěřoval informaci žalované, že důchod bude vypočítán co nejvýhodněji pro pozůstalou rodinu se 2 nezaopatřenými dětmi a to i v rozsahu upřednostnění vyloučené doby za dobu péče o děti ve věku do 4 let. K jeho překvapení však žalovaná neakceptovala žádosti o upřednostnění vyloučených dob.
2. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. Žalobce požádal o pozůstalostní důchody, aniž by požadoval zápočet doby péče o děti jako vyloučené doby namísto výdělků. Proti rozhodnutí o přiznání pozůstalostních důchodů nepodal námitky a ani dodatečně do 30 dnů od vydání rozhodnutí neuplatnil požadavek na změnu výpočtu. Žalobce nevyužil možnost si zvolit způsob určení výpočtového základu, jak umožňuje zákon, nepožádal o zápočet doby péče o děti, která se kryje se zaměstnáním – pojištěním, v němž měla zemřelá výdělků, namísto výdělků. Pokud pojištěnec nepožádá, je proveden přednostně zápočet doby pojištění s výdělků před péčí. Zároveň nebylo vydáno rozhodnutí v povyměřovací agendě po doložení nových rozhodných skutečností vztahujících se k době péče a souběžných výdělků. Zákonodárce umožnil pojištěncům dvakrát měnit datum přiznání důchodu a způsob výpočtu, avšak pouze ve lhůtě 30 dnů ode dne vydání rozhodnutí či rozhodnutí o námitkách či rozhodnutí v povyměřovací agendě po doložení skutečností, které existovaly již v době, kdy probíhalo řízení o přiznání dávky, popř. nastaly sice po skončení řízení, ale přede dnem, od něhož byl důchod přiznán. Nové skutečnosti vztahující se k výdělkům z doby péče nebyly doloženy. Pokud je důchod pravomocně přiznán, není žádoucí, aby si důchodce svévolně bez časového omezení kdykoliv a bez dalších podmínek měnil způsob výpočtu důchodu a datum jeho přiznání.
3. Ze správního spisu vyplývají následující skutečnosti.
4. Dne 7. 11. 2014 požádal žalobce v zastoupení zmocněnce o přiznání pozůstalostních důchodů – vdoveckého a sirotčích pro dvě děti. Žádost byla podána za součinnosti pracovníků ÚP PSSZ Praha 9 na tiskopisu žádosti o pozůstalostní důchod. Žádost podal zmocněnec žalobce na základě plné moci ze dne 16. 10. 2014, kterou jej žalobce výslovně zmocnil nejen k podání žádosti, ale i ke „všem úkonům souvisejících s vyřízení žádosti o důchod“. Údaj v tiskopise o tom, že zástupce žadatele je jen zmocněncem pro sepsání žádosti, nemá oporu v obsahu plné moci. Žalovaná doručila rozhodnutí o přiznání pozůstalostních důchodů pouze žalobci. Dané však není vadou, jež by mohla založit nezákonnost rozhodnutí ba následných rozhodnutí, nehledě k tomu, že žalobce dané nijak nenamítal. Tiskopis formuláře neobsahoval kolonku ohledně uplatnění vyloučené doby.
5. Rozhodnutím žalované ze dne 20. 1. 2015, č. j. X, byl žalobci přiznán vdovecký důchod 7 894,- Kč a sirotčí důchody pro dceru (narozenu dne ...) a syna (narozeného dne ...), oba po 5 784,- Kč, vše počínaje 6. 9. 2014. Zároveň bylo rozhodnuto o zvýšení důchodů od roku 2015. Nedílnou součástí rozhodnutí měl být osobní list důchodového pojištění zemřelé. Dne 9. 3. 2015 bylo vydáno opravné rozhodnutí č. j. X, kterým bylo rozhodnutí ze dne 20. 1. 2015 opraveno tak, že se přiznávají sirotčí důchody v identické výši jako v opravovaném rozhodnutí, pouze došlo k opravě výměry sirotčího důchodu od roku 2015 se zvýšením o 1,- Kč. V případě striktního výkladu by daná oprava znamenala zánik

Shodu s prvopisem potvrzuje: K. T.

přiznání vdoveckého důchodu, neboť nahrazený výrok původního rozhodnutí nebyl nijak specifikován. Z odůvodnění je však zřejmé, že se mělo jednat pouze o opravu sirotčích důchodů, vdovecký důchod byl zachován. Opravné rozhodnutí bylo opět doručeno pouze žalobci, kterého žalovaná vždy považovala za jediného účastníka řízení.

6. Dne 5. 2. 2016 bylo žalované doručeno podání žalobce a jeho dětí (uvedených a podepsaných v žádosti) označené jako „žádost-stížnost“, dle které žadatelé při „náhodné kontrole“ zjistili, že jim bylo zasláno rozhodnutí „patřící buď jiným osobám nebo vůbec neexistujícím osobám“, proto „cizí rozhodnutí vrací zpět“. Účastníci požádali o „zpracování a zaslání rozhodnutí, které jim patří“. Přičemž „opět“ požádali o upřednostnění vyloučené doby za dobu péče o děti před výdělků. V příloze zaslali výše uvedené rozhodnutí ze dne 20. 1. 2015. Účastníci tedy nečinili sporným, že jim bylo doručeno rozhodnutí o jejich pozůstalostních důchodech, ale zjevně s jeho obsahem nesouhlasili a nesouhlas projeвили způsobem, který lze obtížně definovat. Pro posouzení žaloby lze však uvést, že teprve nyní žalobce a jeho děti požádali o upřednostnění vyloučené doby. Původní žádost o důchody takový požadavek neobsahuje. Podání žalovaný řádně vyhodnotil jako podnět k přezkumnému řízení i jako žádost podle § 86 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). Zároveň je rozhodné, že danou žádost podal nejen žalobce, ale také výslovně i jeho děti, kterým v té době bylo 18 (syn) a 15 let (dcera).
7. Dne 1. 4. 2016 vydal žalovaný čtyři samostatná rozhodnutí pod shodným č.j. X, které odlišil označením rozhodnutí I – IV. Rozhodnutím I bylo v přezkumném řízení podle § 94 správního řádu zrušeno opravné rozhodnutí ze dne 9. 3. 2015 pro jeho nesprávnost, jež nelze napravit postupem podle § 70 správního řádu. Rozhodnutím II bylo změněno rozhodnutí ze dne 20. 1. 2015 tak, že se žalobci přiznal vdovecký důchod počínaje 6. 9. 2014 ve výši 7 894, v roce 2015 na 8 043 Kč a dále sirotčí důchod ve výši 6 784 Kč pro každé dítě a od roku 2015 na 13 832,- Kč celkem, neboť původní rozhodnutí neobsahovalo valorizaci vdoveckého důchodu v roce 2015 a výše sirotčích důchodů byla uvedena chybně. Rozhodnutím III byly pozůstalostní důchody podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění zvýšeny pro rok 2014 (vdovecký 8 041 Kč, sirotčí 6 901 Kč), dále pro rok 2015 i pro rok 2016, neboť došlo k dodatečnému započtení vyloučené doby 1990 - 1991 a přehodnocení základu za rok 2007. Rozhodnutím IV byla zamítnuta žádost o úpravu pozůstalostních důchodů (vdoveckého a sirotčích) pro nesplnění podmínek § 56 odst. 1 písm. d) zákona o důchodovém pojištění, neboť žalobce nepožádal v zákonné lhůtě podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení o přihlédnutí k vyloučené době péče o děti (1997 – 20001 a 2001- 2004) namísto dosaženého příjmu. Rozhodnutí byla doručena pouze žalobci. Proti rozhodnutí IV podal žalobce i jeho děti námítky a zároveň podali novou žádost o vyloučení doby pojištění po dobu péče o dítě, namísto zhodnocení dosaženého příjmu (23. 5. 1997 – 31. 1. 2001 a 1. 5. 2001 – 2. 7. 2004, resp. 1. 2. 2001 – 30. 4. 2001). Žalovaná žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 19. 12. 2016, č. j. X, námítky zamítla, neboť žádost o zohlednění vyloučených dob byla podána po lhůtě dle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Rozhodnutí bylo opět doručeno pouze žalobci.
8. Soud nejdříve posoudil procesní podmínky řízení.
9. Podle § 49 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění *má nárok na vdovecký důchod po manželce, vdovec*. Podle § 53 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění *na sirotčí důchod má*

Shodu s prvopisem potvrzuje: K. T.

nárok nezaopatřené dítě. Podle § 3 odst. 2 věta první zákona o důchodovém pojištění plná svéprávnost v právních vztazích pojištění vzniká dosažením zletilosti, pokud se dále nestanoví jinak. Dle § 46 odst. 1 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), soud usnesením odmítne návrh, jestliže návrh byl podán osobou k tomu zjevně neoprávněnou. Podle § 65 odst. 1 s. ř. s. kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti, (dále jen "rozhodnutí"), může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti, nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak.

10. Právní teorie i judikatura rozlišuje návrhovou (§ 46 s. ř. s.) a věcnou (§ 65 s. ř. s.) aktivní legitimaci. Komentář ASPI k § 46 odst. 1 s. ř. s. k tomu uvádí: *Návrhová legitimace souvisí s otázkou, kdo je oprávněn návrh podat. Věcná legitimace souvisí s důvodností samotného návrhu, tedy s tím, zda byl navrhovatel negativně dotčen napadeným zásahem (v širokém slova smyslu) správního orgánu na svých právech. Návrhová (žalobní) legitimace je v jednotlivých řízeních dle soudního řádu správního upravena odlišně. Například návrh na pozastavení činnosti nebo rozpuštění politické strany či hnutí je oprávněna podat pouze vláda, kompetenční žalobu mohou podat toliko osoby uvedené v § 98 odst. 1 s. ř. s. Návrh na ochranu ve věcech seznamu voličů může podle § 88 odst. 1 s. ř. s. podat toliko osoba, která je dotčena chybami či nedostatky ve stálém seznamu voličů. Žalobu proti rozhodnutí správního orgánu je oprávněn podat pouze ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen napadeným rozhodnutím (obdobně to platí i pro návrh na zrušení opatření obecné povahy). V posledně uvedených případech je žalobní legitimace definována obecněji než v prvně uvedených. Žalobní legitimaci zakládá navrhovatel již samotné tvrzení, že byl na svých právech zkrácen. Podmínka věcné legitimace navrhovatele je splněna tehdy, jestliže je navrhovatel nositelem určitého práva a na tomto právu byl zásahem, proti němuž se navrhovatel domáhá ochrany, zkrácen. Věcná legitimace navrhovatele tedy není dána tehdy, jestliže zásahem, který je předmětem řízení, nebyl navrhovatel zkrácen na svých právech. Návrh na zahájení řízení lze odmítnout pouze tehdy, jestliže navrhovatel nesplnil podmínky návrhové (žalobní) legitimace nebo pokud mu zjevně (tj. prima facie) schází věcná legitimace. Nedostatek věcné legitimace je zjevný, pokud jej lze seznat již na základě obsahu návrhu na zahájení řízení a k němu přiložených listin, mezi nimi i návrhem napadeného správního aktu. V případě, že nedostatek věcné legitimace vyplynul až z obsahu správního spisu, eventuálně z provedeného dokazování, nejde o nedostatek zjevný, který by opodstatňoval odmítnutí návrhu (rozsudek NSS 4 As 50/2004-59). V takovém případě je třeba návrh věcně projednat s tím, že nedostatek věcné legitimace neumožňuje návrhu vyhovět, byť by v něm obsažené námitky byly důvodné, a je třeba návrh zamítnout (rozsudek NSS 8 As 46/2007-98).*
11. Postavení účastníka řízení a z toho plynoucí soubor práv a povinností náleží jen tomu, koho za účastníka řízení považuje zákon, nikoliv správní orgán. Pokud by však správní orgán takové osobě uložil svým rozhodnutím nějakou povinnost, nesmí jí být přístup k soudu odepřen (srovnej usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 5 A 45/2001-65). Návrh na zahájení řízení lze odmítnout pouze tehdy, jestliže navrhovatel nesplnil podmínky návrhové (žalobní) legitimace nebo pokud mu zjevně (tj. prima facie) schází věcná legitimace (podmínka věcné legitimace navrhovatele je splněna tehdy, jestliže je navrhovatel nositelem určitého práva a na tomto právu byl zásahem, proti němuž se navrhovatel domáhá ochrany, zkrácen). Nedostatek věcné legitimace je zjevný, pokud jej lze seznat již na základě obsahu návrhu na zahájení řízení a k němu přiložených listin, mezi nimi i návrhem napadeného správního aktu. V případě, že nedostatek věcné

legitimace vyplynul až z obsahu správního spisu, eventuálně z provedeného dokazování, nejde o nedostatek zjevný, který by opodstatňoval odmítnutí návrhu (srovnej rozsudek NSS č. j. 4 As 50/2004-59).

12. Ve správním řízení okruh účastníků určuje zákon dle dotčených práv, účastníci se tak stávají účastníky ze zákona. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. je okruh účastníků určen obsahem žaloby a u žalovaného správním orgánem, který v posledním stupni vydal žalobou napadené rozhodnutí.
13. Žalobce se domáhá zrušení rozhodnutí o vdoveckém a sirotčím důchodu, přestože je výhradně vdovcem, jeho postavení otce osiřelých dětí mu nezakládá přímé dotčení jeho práv v rozsahu sirotčích důchodů, bez ohledu na skutečnost, že žalovaná s ním jako s účastníkem jednala i v tomto rozsahu, nehledě ke zletilosti syna během správního řízení. Žalobce i jeho děti podali dne 5. 2. 2016 návrh o jiný výpočet pozůstalostních důchodů, ke dni podání návrhu byl syn žalobce zletilý, dcera byla i ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí nezletilá (mladší 18 let). Ke dni podání žaloby (17. 2. 2017) byla dcera nadále nezletilá, ve věku necelých 17 let. Žalobce podal žalobu výslovně sám za sebe, nikoli jménem svých dětí, přestože je rozhodnutím žalované dotčen pouze v částí týkající se vdoveckého důchodu, proto soud žalobu v části sirotčích důchodů podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. odmítl, neboť v této části byla žaloba podána zjevně neoprávněnou osobou, neboť pojmově nemohl být nositelem práva, o němž bylo také v řízení rozhodováno – sirotčí důchod, neboť nebyl potomkem zemřelé, nýbrž jejím manželem.
14. V části vdoveckého důchodu, resp. zamítnutí žádosti o jeho jiný výpočet podle § 86 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, je žalobce oprávněn podat žalobu i je věcně legitimován, proto soud v této části projednal žalobu v rozsahu uplatněných žalobních námitek (§ 75 s. ř. s.) bez nařízení jednání, neboť s tímto postupem účastníci souhlasili.
15. Podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, *může oprávněný do 30 dnů ode dne oznámení rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení písemně požádat, aby se doby uvedené v § 16 odst. 4 větě druhé písm. a) až k) zákona o důchodovém pojištění považovaly podle § 16 odst. 8 zákona o důchodovém pojištění za vyloučené doby; na základě této žádosti vydá Česká správa sociálního zabezpečení nové rozhodnutí a současně zruší předchozí rozhodnutí. Ustanovení § 83 odst. 3 věty druhé platí zde přitom obdobně. Žádost podle věty první lze podat i tehdy, nebyla-li podána žádost podle § 83 odst. 3 věty první. Žádost podle věty první může oprávněný podat nejvýše dvakrát v případě přiznání téhož důchodu; přitom může požádat též o to, aby se doby uvedené v § 16 odst. 4 větě druhé písm. a) až k) zákona o důchodovém pojištění za vyloučené doby nepovažovaly.*
16. Předmětem žaloby není rozhodnutí o výši přiznaného vdoveckého důchodu, nýbrž o zamítnutí žádosti o vydání nového rozhodnutí podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení pro zohlednění nové vyloučené doby. Soud tak nebyl oprávněn posoudit věcnou správnost rozhodnutí o přiznání vdoveckého důchodu. Předchozí správní řízení má relevanci pouze v rozsahu posouzení splnění podmínky nejvýše druhého návrhu podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Pokud by měl žadatel za to, že namítl vyloučenou dobu již před vydáním rozhodnutí o přiznání důchodu, mohl se nápravy domáhat podáním opravného prostředku (námítky) a poté podáním žaloby dle s. ř. s. nebo i postupem podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve kterém by však nemohl úspěšně namítat,

Shodu s prvopisem potvrzuje: K. T.

že o vyloučení příjmu pro výpočet důchodu již dříve požádal, jelikož by se jednalo o nový návrh. Otázku možné aplikace institutu ochrany proti nečinnosti soud vzhledem k okolnostem věci pomíjí. Účelem podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení není náprava věcné nesprávnosti rozhodnutí, nýbrž změna postoje žadatele (pojištěnce, důchodce) ohledně parametru příjmu po dobu uvedené v § 16 odst. 4 větě druhé písm. a) až k) zákona o důchodovém pojištění určující výši důchodu. Nižší příjem po danou dobu se tak nezahrnuje do vyměřovacího základu pro výpočet výše důchodu a má mít pozitivní vliv na výši důchodu. Lze konstatovat, že původní žádost o pozůstalostní důchody z roku 2014 neobsahuje požadavek na vyloučení určité doby péče o děti. Žádost podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení účastníci správního řízení podali poprvé dne 5. 2. 2016, o které žalovaná rozhodla žalobou napadeným rozhodnutím. Podmínka nejvýše druhé žádosti podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení proto je splněna.

17. Další podmínkou pro účelné uplatnění dodatečného upřednostnění vyloučené doby je zachování lhůty 30 dnů od oznámení výše důchodu a zachování nejvýše dvou takových návrhů. Lhůta 30 dnů počíná nejen od prvotního rozhodnutí o přiznání důchodu, ale i od každého dalšího rozhodnutí o výši důchodu, neboť takové rozhodnutí umožňuje žadateli znovu posoudit parametry pro výpočet důchodu. Podle komentáře ASPI k § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení v ASPI, sice lhůta počíná od každého oznámení, avšak jen takového, *jehož důsledkem je taková změna, která legitimizuje novou úvahu žadatele o tom, zda a v jakém rozsahu má být zápočet případných vyloučených dob upřednostněn před zápočtem příjmů dosažených v jejich průběhu*. Dané evokuje zužující výklad směřující k hledání důvodů nového rozhodnutí a zda již dříve pojištěnci neměla být patrna možnost preference vyloučené doby. Tak tomu však není. Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení nepodmiňuje podání žádosti věcnými předpoklady předchozího stavu (výpočtu přiznaného důchodu), nýbrž pouze zachováním lhůty a počtu návrhů. Přesto v souladu s účelem jiného výpočtu důchodu podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení lze mít za to, že rozhodnutí, v důsledku kterého počne nová lhůta k návrhu na nové rozhodnutí podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, je pouze rozhodnutí o změně výše důchodu nebo data jeho přiznání. Tedy rozhodnutí o skutečnostech, které mohou být předmětem návrhu podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Zda lze upřednostnit vyloučenou dobu před příjmem v jednotlivé věci, je již otázkou nového věcného stanovení výše důchodu, na který nemá vliv důvod takového nového přezkumu (zde žádosti podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). Sice není úkolem soudu hodnotit vhodnost legislativního řešení, ale nelze se ubránit odlišnému pohledu. Soud vnímá dávku z důchodového pojištění jako „obrácenou daň“, kterou hradí „stát“ pojištěnci. Zákon sice stanoví kritéria výpočtu, avšak výpočet důchodu není v objektivní dispozici žadatele, neboť je příliš složitý a právní úprava se neustále mění do setrvalé nepřehlednosti. Ostatně postup žalované ve věci pozůstalostních důchodů rodiny žalobce osvědčuje i dezorientaci na straně správního orgánu. Přitom stát (žalovaná) disponuje v zásadě veškerými vstupními údaji pro výpočet důchodu. Pokud žadatel má možnost ovlivnit určitá kritéria výpočtu výše důchodu (upřednostnění vyloučené doby, určení data přiznání důchodu), potom soud považuje za účelnější řádné poučení žadatele o jeho konkrétních možnostech variability výše důchodu v jednoznačných případech před vydáním rozhodnutí, a nikoli umožnit pojištěnci po omezenou dobu dodatečně změnit vstupní kritéria výše důchodu, které má dovodit z obecného odůvodnění rozhodnutí, jehož

součástí je i osobní list důchodového pojištění, tedy odůvodnění, které účastníkovi bez podrobné znalosti zákona neposkytuje odpovídající komfort k potřebné úvaze.

18. Žalovaná v rozhodnutí i ve vyjádření k žalobě sice odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 94/2011 – 54, avšak je zřejmé, že jej ve skutečnosti neakceptuje. Dle rozsudku „*je Nejvyšší správní soud přesvědčen, že ustanovení § 86 odst. 4 zákona o organizaci sociálního zabezpečení neváže třicetidenní lhůtu pouze na oznámení rozhodnutí o přiznání důchodu, ale budou sem spadat i další rozhodnutí, jež podstatným způsobem mění právní situaci oprávněné osoby; mezi tato rozhodnutí, od jejichž oznámení bude běžet lhůta podle ustanovení § 86 odst. 4 zákona o organizaci sociálního zabezpečení, tak bude patřit i rozhodnutí žalované ze dne 20. 5. 2010 vydané podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, kterým byly dodatečně zohledněny žalobcem nově doložené doby pojištění. Tomuto závěru odpovídá i smysl úpravy včleněné do zákona od roku 2007, totiž umožnit volbu data přiznání důchodu*“. Jestliže změna rozhodnutí o přiznání výše vdoveckého důchodu založí novou lhůtu pro dodatečný jiný výpočet důchodu podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci sociálního zabezpečení, potom je lhůta zachována, jestliže je žádost o jiný výpočet důchodu podána před vydáním nového rozhodnutí o změně výše důchodu. Přirozeně pokud by nedošlo k vydání nového rozhodnutí, nebyla by splněna podmínka 30 denní lhůty, neboť by nevznikl předpoklad pro počátek běhu nové lhůty pro jiný výpočet důchodu. Při aplikaci formálních pravidel je nutné zachovat účel těchto formálních pravidel, neboť ten nespočívá v jejich bezúčelnosti. Pokud zákonodárce umožnil pojištěnci (důchodci) dodatečně změnit parametry pro výpočet důchodu s omezením četnosti a včasnosti uplatnění změny, jde o maximální limity, které budou splněny i v případě nenaplnění minimálních hodnot. Žadatel splní podmínku 30 denní lhůty nejen podáním žádosti o jiný výpočet důchodu v den oznámení rozhodnutí o změně důchodu (tedy v den nula), ale i tehdy, pokud o jiný výpočet požádá dříve, než správní orgán navenek projeví vůli vydat nové rozhodnutí na základě jiné skutečnosti, než je podání žádosti o jiný výpočet důchodu dle § 86 odst. 5 zákona o organizaci sociálního zabezpečení. V dané věci měla žalovaná dvě možnosti: buď v jednom rozhodnutí (sic!) rozhodnout nejen o konečné výši důchodu v rámci přezkumného řízení, ale i návrhu o jiný výpočet důchodu podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, pokud by byl věcně oprávněný, nebo po vydání nového rozhodnutí rozhodnout o návrhu o jiný výpočet důchodu, případně řízení o návrhu přerušit do doby nabytí právní moci nového rozhodnutí z přezkumného řízení (což by však v posuzované věci postrádalo smysl s ohledem na obsah podaných námitek). Žalovaná zvolila formalistický přístup a nijak nepřihlédla k vydání nového rozhodnutí v přezkumném řízení a běh lhůty omezila výhradně na předchozí rozhodnutí, které však zároveň zrušila. Soud pomíjí skutečnost, že po vydání nového rozhodnutí účastníci řízení podali znovu žádost o jiný výpočet důchodu dle § 86 odst. 5 zákona o organizaci sociálního zabezpečení, kterou žalovaná zjevně ignorovala.
19. Podá-li pojištěnec žádost o jiný výpočet důchodu podle § 86 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení dříve, než bylo rozhodnuto o změně výše důchodu, aniž by byly zohledněny v žádosti tvrzené skutečnosti (vyloučená doba, změna data přiznání důchodu), a přitom novým rozhodnutím byla provedena změna výše důchodu nebo okamžik jeho přiznání, je žádost podána včas, tedy ve lhůtě 30 dnů požadované zákonem o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

20. Žalobce podal žádost o jiný výpočet důchodu v souladu s § 86 odst. 5 zákona o organizaci sociálního zabezpečení, tedy ve lhůtě do 30 dnů od nového rozhodnutí o výši vdoveckého důchodu (rozhodnutí žalované I – III ze dne 1. 4. 2016), a takto učinil poprvé. Žalovaná byla povinna o jeho návrhu na vyloučení příjmů po dobu péče zemřelé manželky o děti rozhodnout věcně, nikoli pouze „procesně“ z důvodu nesprávného závěru o nesplnění podmínky včasnosti uplatnění nároku.
21. Soud z důvodů shora uvedených žalobou napadené podle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil v části vdoveckého důchodu pro nezákonnost. Zároveň soud zrušil podle § 78 odst. 3 s. ř. s. také prvostupňové rozhodnutí v části vdoveckého důchodu, neboť i toto je postiženou shodnou nezákonností, přičemž změna prvostupňového rozhodnutí by žalobci odepřela právo na opravný prostředek (srovnej § 90 odst. 1 písm. c) správního řádu). Podle § 78 odst. 4 s. ř. s. soud věc vrátil žalované k dalšímu řízení. Žalovaná je dle § 78 odst. 5 s. ř. s. v dalším řízení vázána právním názorem o splnění lhůty k podání žádosti dle § 86 odst. 5 zákona o organizaci sociálního zabezpečení a znovu rozhodne o žádosti žalobce o jiný výpočet vdoveckého důchodu se zřetelem k jím uplatněným vyloučeným dobám.
22. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., žalobce měl ve věci úspěch, avšak žádné náklady řízení mu nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 8. října 2020

Mgr. Kamil Tojner v. r.
soudce

Shodu s prvopisem potvrzuje: K. T.

Shodu s prvopisem potvrzuje: K. T.